KORUMA ALTINDA OLAN VEYA ALINMASI MUHTEMEL İŞİTME KAYIPLI ÇOCUKLARIN DEVLET KORUMASI ALTINDA OLDUKLARI SÜRE BOYUNCA GELİŞİMLERİNİ DESTEKLEYECEK ÖNERGE

Bu önerge, **34-201-034 kütük numarası ile** sağırlık, işitme engellilik ve Türk İşaret Dili konularında faaliyet gösteren **Dem Derneği** tarafından hazırlanmıştır. **Bu önergenin amacı;** konusu olan devlet koruması altında olan veya koruma kararı çıkarılması muhtemel işitme kaybı tanısı bulunan çocuklar için bu önerge çerçevesinde ancak sınırlı kalmaksızın ilgili çalışmaların sivil toplum başta olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği içerisinde en uygun süre içerisinde yapılmasıdır.

ÖNERGE ÖZETİ

Bu önerge, devlet koruması altında olan veya koruma kararı çıkarılması muhtemel işitme kaybı tanısı bulunan çocuklar için birincil yaşam alanları olan kuruluşların çocuklara en az sınırlandırılmış ortamı sunabilmeleri için gerekli düzenlemelerin yapılmasına ve bu düzenlemelerin sistemin zorunlu bir parçası haline getirilmesine ilişkindir.

MEVCUT DURUM ÖZETİ

İşitme kaybı çocuklarda özellikle konuşma becerisini ve sözel dil gelişimini etkinler. Bunun yanı sıra sosyal, duygusal ve zihinsel gelişim de farklı derecelerde etkilenir.

Bir çocuğun işitme kaybından nasıl ve ne kadar etkileneceği işitme kaybının ne zaman ortaya çıktığına, tipine ve derecesine; benimsenecek yaklaşımlara ve yapılacak çevresel düzenlemelere bağlıdır.

İşitme kayıplı çocuklar heterojen bir gruptur. Her bir çocuk, çocuğun işitme kaybı ile ilgili ihtiyaçları ve buna bağlı olarak sağlık, eğitim ve birincil yaşam alanında (Devlet koruması altında olan bireyler için birincil yaşam alanı kuruluştur.) benimsenecek yaklaşımlar farklıdır.

Ortak olan sağlık, eğitim ve birincil yaşam alanı arasındaki aktif diyaloğun çocuğun gelişimi için çok önemli olduğudur.

Birincil yaşam alanı, bu üç alan arasında bilgi akışını ve çocuğun gelişimine yönelik benimsenen yaklaşıma paralel olarak dil gelişimi için nitelikli iletişim ortamını sağlamaktan sorumludur. Devlet korumasındaki işitme kayıplı bir birey için bu sorumluluk kuruluşa ve kuruluşun görevlilerine aittir.

Ancak, devlet koruması altında olan veya koruma kararı çıkarılması muhtemel işitme kaybı tanısı bulunan çocuklar için birincil yaşam alanları olan kuruluşlarda çocukların gelişimi için gerekli özel ihtiyaçlarına yönelik olarak bir düzenleme bulunmamakta, yerleştirme ve nakil işlemleri işitme kaybı gözetilmeden yapılmakta ve dil gelişimini destekleyici birincil yaşam alanı sorumluluğunu yerine getirememektedir.

SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇÖZÜM ÖNERİSİ

1. **Devlet koruması altında olan işitme kaybı tanısı bulunan çocukların kesin sayısının aşağıda belirtilen durum ve gelişimsel özellikleri ile birlikte tespit edilmesi.**

- Yaşı
- Cinsiyeti
- Eğitim Geçmişi
- Tıbbi Geçmişi
- Aşağıda Konular Mutlak Suretle Dahil Edilmek Üzere ama Sınırlı Olmaksınız İlgili Sorumluların ve Kurum Görevlilerinin Gözlemleri

    i. Kullandığı iletişim diline yönelik gözlemler,

    ii. Akranlarıyla kurduğu iletişime yönelik gözlemler,

    iii. Duygu durumu ve davranışlarına yönelik gözlemler,

    iv. İsteklerini ve ihtiyaçlarını ifade ederken kullandığı iletişime dair gözlemler,

    v. Ve, yaşamına yönelik ilgili tüm diğer gözlemler.

2. **Türkiye genelinde işitme kaybı tanısı bulunan koruma altındaki çocuklar için en az sınırlandırılmış kuruluşların asgari olarak aşağıdaki koşulları sağlayacak şekilde oluşturulması.**

- Mutlak suretle normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte olmak önkoşulu ile bir kuruluşta aynı yaşam alanına sahip ve benzer özellikler gösteren en az iki işitme kaybı tanısını olan çocuk bulunması,
- İşitme kaybı tanısını olan çocuklar ile aynı yaşam alanını paylaşan normal gelişim gösteren çocuklar arasındaki etkileşim ve iletişiminin programlar ve düzenlemeler ile desteklenmesi,
- İşitme kaybı olan çocuğun koruma altında olduğu süre boyunca tüm çocuklara tanınan haklardan yararlandırılması; yararlanamıyor ise, ilgili konu hakkında düzenlemelerin yapılması,

    i. Aile ile telefonla görüşme hakkının işitme kaybı olan çocuğa görüntülü konuşma olarak tanınması,

ii. İhtiyaç durumunda kurum için psikolojik destekten iletişim güçlüğü sebebi işe yararlanamayan işitme kaybı olan çocuğun kurum dışı destekten faydalanması,

iii. Kurum tarafından gerçekleştirilen tüm etkinlik, seminer, sunum vb. organizasyonların işitme kaybı olan çocuk için erişilebilir hale getirilmesi,

iv. Ve gözlem ve deneyim ile ortaya çıkabilecek diğer tüm hakların işitme kaybı olan çocuk için erişilebilir hale getirilmesi.

- İlgili kuruluş personelinin işitme kaybı ve bunun bireye olan/olabilecek etkileri hakkında bilinçlendirilmesi ve konu hakkında uzmanlaştırılması,

  i. En az iki işitme kaybı olan çocuğun bulunduğu yaşam alanından sorumlu öğretmeninin en az lisans düzeyinde özel eğitim bölümü mezunu olması;eğer bu koşul herhangi bir nedenle geçici veya uzun süreli olarak sağlanamıyorsa gezici özel eğitim destek mekanizmasının oluşturulması ve bu durumda aktif olarak kullanılması,

  ii. Yaşam alanından sorumlu öğretmeninin ve diğer sorumluların işitme kaybı olan çocuklar ile ilgili gerekli iletişim becerilerine sahip olması; mümkünse tecrübesinin olması,

  iii. Çocukların birincil iletişim dili Türk İşaret Dili (TİD) ise bu dile hakim olması ve iki dilli bir yaşam alanı sağlayabilmesi,

  iv. Sorumlu özel eğitim öğretmeninin psikolojik danışmanlık ve rehberlik uzmanı, psikolog ve/veya sosyal hizmetler uzmanından destek olarak kurum içi ve kurum dışı disiplinlerarası bir çalışma ile işitme kaybı bulunan çocuğun yaşam alanında akran iletişimini destekleyici etkinlikler, faaliyetler vb. çalışmalar tasarlaması ve uygulaması.

  v. Kuruluşta işitme kaybı bulunan çocuklar ile başta direkt etkileşimde olan ama bununla sınırlı olmaksızın tüm personelin öncelikli olarak iletişim konusunda bilinçlendirilmesi, eğitimlere katılması ve gerekli beceriyi geliştirmeleri.

- Kuruluştaki personel ve çocuk sirkülasyonunun asgari düzeye indirilmesi için azami özenin gösterilmesi,

- İşitme kayıplı çocuklar için tıbbi ve eğitim tedbirleri göz önünde bulundurularak tüm gerekli ve ortaya çıkabilecek çevresel düzenlemelerin ilgili kurum ve kuruluşların danışmanlığında belirlenerek yapılması,

- Belirlenen kurum sayısının adalet ve eşitlik anlayışı ile Türkiye genelinde arttırılması ve modelin yaygınlaştırılması.

3. **İşitme kaybı bulunan bireylerin koruyucu ailelik ve evlat edinme konularında Türk İşaret Dili ve görsel materyal destekli bilgilendirilmesi.**

4. **İşitme kaybı tanısı bulunan ve koruma altına alınması muhtemel çocuklar için aşağıdaki sürecin geliştirilerek uygulanması.**